

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

6 Quid inobedientia, & quale peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

iunctæ; unde etiam à multis ethnicis spreta. At potestas viuendi iudicio & arbitratu suo, est bonum spirituale, & præcipuum homini quia homo est, quod nullus vniquam Philosophus sibi contemnendum aut deserendum duxit. Itaque hoc ipsum propter Deum relinquere, est maioris perfectionis & meriti, quam relinquere opes, vel honores, vel carnis illecebras.

Confirmatur, quia in eo deseritur proprium iudicium & arbitrium in vitæ directione; ac proinde omnia ea, quæ homo iudicio suo agere, pati, consequi, habere, retinere, elargiri potest. Itaque per hanc obedientiam homo non minus deserit sponte, quam per seruitutem amittit inuitè; quæ tamen morti æquiparari solet.

38 Secundo, Quia cum in hac obedientia subijciatur se Religiosus homini propter Deum, includit ipsa non solum nudam virtutem obedientiæ, quæ respicit debitum præcepti, sed etiam virtutem religionis & charitatis; vt colligitur ex D. Thoma ar. 3. ad 1.

Tertio, Quia obedientia religiosa est ex voto: hæc enim subiectio Deo promittitur: unde est instar sacrificij, quo homo seipsum totum, animam & corpus, intellectum & voluntatem, & totam vitæ rationem Deo offert. Itaque etiam hac ratione includit virtutem religionis.

Hinc facile intelligi potest quomodo *melior sit obedientia quam victima*: etsi enim oblatio victimarum sit actus religionis; tamen subiectio suæ voluntatis sub Deo (in qua consistit obedientia) est etiam actus religionis, si fiat ex voto, aut ex reuerentia erga maiestatem diuinam; vel charitatis, si studio gratificandi Deo. deinde res nobilior exhibetur: nam vt ait Gregorius lib. vlt. Moral. c. 12. hunc locum ad suum propositum exponens vel accommodans: *Per victimas aliena caro, per obedientiam propria voluntas mactatur*, id est, propter Deum deseritur. Quamuis alium sensum videantur habere verba illa; (quæ sunt Samuelis & Saül 1. Reg. 15.) nimirum melius esse, omiſſis victimis non præceptis, facere quod Deus præcepit, quam omiſſo diuino præcepto offerre victimas voluntarias, aut etiam prohibitas; sicut fecit Saül.

Ex dictis colligi possunt quatuor obedientiæ gradus.

39 Primus est, Exequi exterius quod præcipitur. Secundus est, Voluntatem suam omnino subijcere voluntati Superioris, ita vt libenter facias propter Deum, quidquid ipse mandauerit.

Tertius est, Subijcere iudicium suum iudicio Superioris, credendo id melius esse, vel meliorem exitum habiturum quod ipse iusserit.

Quartus, Hæc obseruare non solum in ijs quæ strictè præcipit, sed etiam quæ non præcipit, sed solum fieri desiderat.

DUBITATIO VI.

Quid inobedientia, & quale peccatum.

D. Thomas qu. 105.

40 Sicut dictum est obedientiam dupliciter accipi; ita quoque inobedientia dupliciter vsurpatur, materialiter & formaliter. *Materialis inobedientia* est cuiusuis præcepti præuicatio. hoc modo omne peccatum est inobedientia quædam; nam per omne peccatum violatur aliquod præceptum ma-

gnum vel paruum, in re graui vel leui, cum perfecta vel imperfecta animaduersione; adeo vt contradictionem implicet, esse peccatum, & non esse contra præceptum. Itaque hæc notio inobedientiæ includitur in omni peccato, tamquam ratio generica, vel vt circumstantia quædam generalis; iuxta diuersum modum explicandi rationem peccati. Simili modo in omni peccato est offensio Dei, quatenus est contra amicitiam & amorem ipsi debitum; vilipensio & quidam contemptus; vt est contra aestimationem Dei; irreligiositas, vt est contra reuerentiam & honorem; ingratitude, vt est contra beneficiorum ipsius recognitionem. *Inobedientia* tamen ratio clariùs apparet in omni peccato, magisque videtur intrinseca: quia desciscere à legè & regula operandi, in omni gente peccatum dicitur. unde peccatum ex D. Ambrosio definitur solet *celestium inobedientia mandatorum, & diuini præuicatio præcepti*.

Formalis est, quando quis præceptum violat ea intentione vt illud violet, & ei suo facto aduertetur. hac ratione est propria species peccati ab aliis distincta, per quam contemnitur præceptum, vel ipse præcipiens.

Notandum autem est, hanc inobedientiam esse contra duplex præceptum, videlicet contra præceptum, quod expressè intentione violatur, à quo habet suam speciem, & rationem inobedientiæ formalis; & contra præceptum, quo talis violatio prohibetur; scilicet, Non contemnes præceptum Superioris, non violabis ex contemptu: & hinc habet rationem genericam, sicut alia peccata: nam hoc modo est contra præceptum materialiter, & solum materialis inobedientia; cum hoc præceptum non contemnat.

Petes Primò, Vtrum sicut datur præceptum, quo vetatur inobedientia formalis, ita quoque datur præceptum, quo obedientia formalis præcipiatur.

Respondet, non dari, si loquamur de executione bonorum operum. ratio est, quia numquam est necessarium vt faciamus opus bonum præcisè quia debitum ex præcepto: sufficit vt illud faciamus propter intrinsecam ipsius honestatem, aut vt Deo placeamus; sic enim abundè satisfacimus præcepto: *plenitudo enim legis est dilectio*. Itaque nullum inuenitur præceptum Dei, aut Ecclesiæ, quo iubeamur facere opus hac intentione: omnia enim præcepta iubent opus fieri simpliciter secundum propriam honestatem.

Nec obstat præceptum, quo iubemur obedire Superioribus, *et sicque subiaccere*: huic enim satisficit, partim si ea quæ iubent faciamus, etiam si non illa intentione formali satisfaciendi præcepto: partim si velimus illis subesse; quod velle possumus propter amorem Dei, absque formali affectu obedientiæ. Dum tamen implemus aliquod præceptum, obligamur non habere intentione implentis contrariam: hoc enim esset contempnere præceptum. cum hac tamen intentione non implendi præcepti, potest impleri præceptum re ipsa; ita vt non sis illius præuicator, nec tenearis rursus opus præceptum exequi; nam per præceptum solum intenditur vt opus virtutis fiat, non autem vt ex affectu satisfaciendi præcepto fiat. vt tamen euites internum peccatum contra præceptum, requiritur vt reuocet animum non implendi præcepti; & ita cupias opere illo præterito satisfacisse obligationi. Ordinariè tamen homo non implet præceptum

Multa sunt peccata generalia in omni peccato.

Formalis inobedientia.

41

42 An obedientia formalis sit præcepta.

43

Obedientia quomodo melior quæ victima.

Quatuor gradus obedientia.

Omne peccatum inobedientia quod est.

ceptum, nisi cum expressa vel implicita intentione implendi: quia sine intuitu præcepti vix fieri potest vt opportunè se applicet ad operis præcepti executionem. In executione tamen non tenetur hoc motiuo vti, ita vt opus ex illo procedat, sed satis est vt procedat ex affectu propriæ honestatis.

44
An possit
hic modus
præcipi.

Petes Secundò, Vtrū Prælati non possit imperare subdito suo Religioso, vt hoc modo operetur.

Respond. Verius videri, non posse. ratio est, quia iste modus operandi non est necessarius vt opus sit actus virtutis, potest enim esse actus virtutis ratione propriæ bonitatis, vel quia fit ex affectu charitatis aut religionis, absq; intuitu præcepti. vnde non videtur subesse iusta causa, cur talis modus operandi præcipi possit circa aliquod opus. Sed nec secundum se præcipi potest, nempe vt velis & proponas sic operari. tum quia si non potest præcipi vt sic opereris, multò minus vt sic velis operari; velle enim est propter operari: tum quia actus interni secundum se præcipi humana potestate non possunt, sed solum vt sunt necessarij ad constituendum actum externum in aliqua specie virtutis, vt plerique DD. tenent: vel si possunt præcipi, non tamen omnes, sed ij tantum ad quos Iure diuino vel naturali, absque determinatione temporis, loci, vel modi adstringimur; in quibus potestas Ecclesiæ hæc potest determinare. de quo plura 1. 2. q. 96.

45
Quale pec-
catum.

Petes Tertio, Quale peccatum sit formalis inobedientia.

Respondeo, Ex genere suo esse peccatum mortale. potest tamen esse peccatum veniale, vel defectu perfectæ attentionis, vel ratione leuitatis materia materia autem leuis hæc, est præceptum de re leui, vel quod solum obligat sub peccato veniali. Ita Valentia disp. 7. qu. 9. puncto 3. Idem insinuat Caietanus in Summa v. Inobedientia, dicens, *in inobedientia formali interuenire peccatum veniale, propter imperfectionem actus, vel materia minima.* & Lopez 1. p. cap. 55. in fine. Verum hoc eget limitatione & explicatione. Dicendum igitur, hanc in-

obedientiam nasci immediate vel ex contemptu præcepti, vel præcipientis. Si ex contemptu præcipientis, vel contemnitur expressè Deus ipse; & hoc est directè contra aestimationem & reuerentiam ipsi debitam, ac proinde contra virtutem religionis, quæ tota tali contemptu eueritur; vnde est graue peccatum mortale. Vel contemnitur homo, qui est Superior; & tunc considerandum est quomodo contemnat. si enim contemnas ipsam potestatem, tamquam nullius momenti; vel ipsam hominem, (etiam ob aliam causam) ita vt absolute nolis illi parère, erit peccatum mortale. Si autem non contemnas potestatem, nec recuses parère in rebus maioris momenti, etiam si contemnas personam ob defectum eruditionis, prudentiæ, nobilitatis, &c. & ex hoc contemptu aliquod præceptum eius in te leui violes, fortè non erit mortale. Similiter si offensus Superiori, quasi in vindictam id facias: negari tamen nequit quin sit graue peccatum veniale.

46
Si autem nascatur ex contemptu præcepti tantum, vel est præceptum rei grauis, & sic est etiam peccatum mortale: vel est rei leuis, & minoris momenti; estque vel præceptum diuinum vel humanum. si sit diuinum, & contemnas tamquam inutile aut vanum, & ideò nolis ei parère, sine dubio est peccatum mortale: continet enim tacitam blasphemiam. Si non reutes inutile, sed solum parui aestimes, quia non obligat sub peccato mortali; & ideò violes, fortè non erit peccatum mortale: erit tamen grate veniale, quia magna est inordinatio, si ideò pecces vt ostendas te peccatum veniale parui facere. Si autem non sit præceptum diuinum, sed humanum, & in materia leui, facilius potest eius contemptus esse peccatum veniale: quia homo potest in præcipiendo errare; & cum hoc stare potest obedientia, respectu præceptorum maioris momenti.

Cetera, quæ de præcepto & obedientia dici possent, pertinent ad 1. 2. qu. 96.

CAPVT XLVII.

De virtutibus Iustitiæ annexis, in quibus est solum debitum morale.

Constat Dubitationibus 9.

TALES sunt Gratitude, Vindicatio, Veritas, Amicitia, Liberalitas, Æquitas; quibus sua vitia opposita adiungemus.

DVBITATIO I.

Quid sit gratitudo, & quod eius officium.

D. Thomas quest. 106.

1
Gratitudo
quid.

GRATITUDO generatim est virtus, quæ respicit debitum ex beneficio accepto natum, & vt illi aliquo modo satisfaciat, repedit aliquid benefactori; vt actionem gratiarum, obsequium, cultum, vel aliud beneficium. Itaque extendit se ad omnes, à quibus aliquid beneficij accepimus; nimirum ad Deum, parentes, Superiores, & homines priuatos.

Vtrum autem sit vna virtus, vt ad omnes hos se extendit, an plures, ita tamen vt identificetur religioni, pietati, & obseruantia, quatenus earum obiecta respicit, dubium est.

Videri possit esse vna, Primò, Quia obedientia statuitur vna virtus, eò quod respiciat debitum ortum ex præcepto; nec diuersa est pro diuersitate præcipientium, aut præceptorum: ergo similiter gratitudo erit vna virtus respiciens debitum proueniens ex beneficio accepto, nec erit diuersa pro diuersitate beneficiorum, aut benefactorum. videtur sanè vtrobique eadem ratio.

Secundò, Compensare pro suo modulo beneficium acceptum, à quocumque demum acceptum sit, habet peculiarem rationem boni; sicut satisfacere præcepto, à quocumque demum sit impostum, specialem honestatem & laudem continet: ergo est aliqua peculiaris virtus, quæ hanc rationem